

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

ATA: Handlingar rörande Skogs kyrka.

Andersson, Gun: *Skogs kyrka 200 år*. Söderhamn 2005.

Box, Lena: *Skogs kyrka. Antikvarisk kontroll vid exteriöra åtgärder. Rapport Länsmuseet Gävleborg 2005:08*. Gävle 2005.

Blombergsson, Albert: *Norrlands vuer*. Stockholm 1836.

Humble, Nils C: *Socknen på Ödmorden*. Stråtjärä 1944.

Rothlind, Jane: *Skogs kyrka*. Uppsala 1978.

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1610-1611	Den medeltida kyrkan och kyrkogården vid Bergvikens strand övergavs och en ny kyrkogård anlades en km söderut, där dagens begravningsplats är belägen. Kyrkobyggnaden var av trä och förstördes 1819 av brand.	Humble 1944 sid. 284 f
1802-05	Skogs kyrka uppfördes efter ritningar av Thure Wennberg (1759-1818), Stockholm, under ledning av byggmästare Johan Kristofer Loëll. Kyrkan uppfördes på ny plats strax söder om den kyrkogård som använts sedan 1600-talet. (I fortsättningen skiljs dessa två kyrkogårdar åt genom att kallas ”kyrkogården (begravningsplatsen)” och ”kyrkogården runt kyrkan”). Kyrkan uppfördes med koret i öst (egentligen nordöst) och torn mitt på södra långsidan. En lägre utbyggnad innehållande sakristia byggdes på norra sidan. Taket på långkyrkan är valmat. Tornet avslutades upptill av en låg pyramidformad tornhuv som kröntes av en lanternin. Kyrkan försågs med sex rundbågiga fönster på vardera långsidan och två på gavlarna. Tornets bottenvåning hade fönster åt öster och väster och försågs med en ingång i söder. Mellan gavelfönstren i väster infogades en ingång. Över ingångarna placerades lunettfönster. Sakristian försåg med två fönster åt norr, ingång åt öster och en murad spis. En klassicistisk altaruppsats utfördes. Den bestod av två pilastrar som bar en tempelgavel. Mellan pilastrarna var en duk med målade änglar uppspänd och framför denna gaveln på en sarkofag med ett kors på. Altaret var sannolikt av trä och altarringen utfördes med fyllningar. Bänkinredningen var sluten. I koret fanns två bänkar på var sida och en längs hela östra väggen, förutom där altaret och altarringen anslöt mot väggen. Predikstolen placerades mitt på norra väggen med uppgång genom muren från sakristian. Predikstolen var av rak modell med monterade grisaillesmålningar på duk på sidorna. Ljudtaket var även av rak modell, det bars av två konsoller.	Byggnadsritning från 1802, uppmätningssritning från omkr 1900, Humble 1944 sid. 306 ff

1819	Träkyrkan från 1600-talet på kyrkogården (begravningsplatsen) förstördes av brand.	
1822	Utvidgning av kyrkogården (begravningsplatsen) och anläggande av stenfot runt den.	Humble 1944 sid. 328.
1830	Brukspatron Axel Beskow vid Gullgruva skänker grindar med klot och krona som placerades vid ingången till kyrkogården (begravningsplatsen).	Humble 1944 sid 328
1836	Kyrkan avbildas i litografi av Albert Blombergsson. Denna bild visar det ursprungliga utseende och bekräftar att kyrkan uppfördes efter ritningarna.	Blombergsson 1836
1842	Orgelverk och orgelfasad uppfördes, sannolikt även läktare med trappor (som i annat fall måste ha uppförts tidigare). Ritning till orgelfasad, godkänd 1841, utfördes av F W Scholander (den utförda orgelfasaden avviker på flera punkter från ritningen). Orgelverket byggdes av L N Nordqvist i Alfta (12 stämmor, lös pedal). Invigning 1843 1/1.	Humble 1944 sid. 318, fotokopia av ritning i ATA.
1855	Förstärkningsarbeten på östra gaveln och på takstolar. (Stora sprickor hade uppdragats i muren och östra gaveln hotade att skjuta ut). Byggmästare Jakob Norin, Norrala. Östra gaveln och långväggarna drogs ihop med ankarjärn. Kyrkan rappades utvändigt.	Humble 1944 sid. 319 f
1888 ca	Insättande av två så kallade B-ugnar, installation av rökrör etc. Ugnarna placerades direkt till vänster om ingången från tornentrén och till vänster om dörren till sakristian, mot murarna.	Humble 1944 sid. 320. Fotokopia av uppmätning gritning, omkr 1900, ATA
1892	Byte av fönster. Fasonen ändrades så, att det som tidigare var sex blyinfattade rutor byttes mot en hel ruta. (Oklart om, men högst troligt att innanfönster skaffades vid detta tillfälle).	Humble 1944 sid. 322
1896	Byte av takbeklädning. Det äldre spåntaket utbyttes mot järnplåt på taken förutom tornspetsen som kläddes med kopparplåt. I ATA finns en uppgift att denna omläggning skall ha skett 1898.	Humble 1944 sid. 322, ATA
1898	Bänkar för skolbarn på läktaren.	Humble 1944 sid. 323
1904	Större ombyggnad och restaurering av kyrkorummet. Arkitekt: Fredrik Falkenberg. Exteriören lämnades i stort sett oförändrad. En ingång från öster, där altaret tidigare stått, infogades i muren. Interiört avbalkades kyrkorummet så utrymmen bakom altaret erhöles. Koret förlorade därmed sina östfönster, som ersattes av en nisch och en dörr. Utrymmet användes till arkiv och sakristia. I den gamla sakristian anordnades värmekammare. De äldre ugnarna återanvändes. Den nya stilen i kyrkorummets inredning var jugend. All träinredning gjordes ny i denna stil (utom sannolikt läktaren, som byggdes om, och	Andersson 2004 sid. 16-18, ATA

	orgelfasaden som bibehölls). Bänkinredningen gjordes öppen (enligt ritningen: ”förslag till ändring af de gamla bänkarna”, oklart om träet i de äldre bänkarna återanvändes) med höga gavlar. Predikstolen, som placerades på korets södra sida, gjordes ny. Den nya predikstolen placerades på södra sidan, i Fredrik Falkenbergs karaktäristiska stil. På korväggens övre del och i tunnvalvet utfördes målningar, bestående av figurframställningar, kartuscher med inskriptioner och ornament.	
1907	Hussvamp upptäcktes under golvet. Åsar och golv byttes. Grunden försågs med ventilation under åsarna.	Andersson 2005 sid. 20
1914	Staket och grindstolpar på kyrkogården runt kyrkan.	Andersson 2005
1918	Nytt orgelverk bakom befintlig fasad (pneumatisk traktur,	
1924	Beslut om större rengöring av interiören, som nedsmutsats av ugnarna. (Oklart om det genomfördes).	Andersson 2005 sid. 22
1926	Utvidgning av kyrkogården (begravningsplatsen). Invigning av ärkebiskop Nathan Söderblom 1926.	Andersson 2005
1929	Elektriskt ljus installerades.	Andersson 2005 sid. 26
1933	Likkällare byggdes under koret. En öppning gjordes åt norr.	ATA
1936	Ny värmeanläggning i det närbelägna Sankt Staffans hus, värmekulvert till kyrkan och nya värmeelement installerades i kyrkan.	Andersson 2005 sid. 25
1948	Utvidgning av kyrkogården (begravningsplatsen)	ATA
1951	Invändig och utvändig restaurering och reovering (Arkitekt: Årland Noreen). Interiört: Sakristian mitt på norra väggen restaurerades till sakristia, värmeugnarna togs bort. Ett nytt golv göts av betong, på det lades ett trägolv. Dörröppningen till kyrkorummet upptogs. Installation av toalett vid sakristian. Nya trappor till läktaren. Nytt golv på orgelläktaren. Utbyggnad av orgeln med fem stämmor. Nya fönsterbågar. Nya innerdörrar (med skulpterade kransar). Ny el, nya vägglampetter (ritade av Norén). Ny altarring. Flyttning av predikstolen till norra sidan av koret, ombyggnad av trappen och räcket. En bänk på var sida togs bort. Alla ytor målades. Målningarna i valvet och på korväggens övre del målades över. Enligt arbetsbeskrivningen skulle valvet målas med kalkfärg gjord på Helsingborgskalk. Nya målningar av konstnären Erik Abrahamsson i kornischen på sidor om altartavlan och ovanför dörrarna till sakristian och över södra ingången. Golven laserades med linolja, terpentin och pigment och därefter fernissades de. Nya fönsterbågar och lagning av karmar. Exteriört: Omputsning av kyrkobyggnaden och tornet. Putsen målades med kalkfärg gjord av Helsingborgskalk. Omförgyllning av kors och urtavloras siffror på tornet. Skorstenen och en liten gavel ovanför sakristian på norra väggen togs bort.	Andersson 2005, ATA

1960	Ommålning av järnstaketet runt kyrkan. Ommålning av plåttaket. Lagning av skador i putsen. Målning av fönsterkarmar och portar (äldre färglager skrapades först bort).	ATA
1967	Utvändig lagning av sockelputs samt omfärgning av kyrkans nedre delar, sakristian samt tornet; komplettering med gallerförsedda ventilationsgluggar i fasad under bottenbjälklag. Byte av plåt på tornet, enligt artikel i Hälsingekuriren 1967 28.6 kläddes lanterninen in med plåt som vitmålades.	ATA
1971-72	Omputsning av fasaden och kalkavfärgning.	ATA
1976	En bänk togs bort längst bak för att få plats med bokbordet.	Andersson 2005 sid. 39
1975	Omputsning av en del av tornets yttervägg	Andersson 2005
1979	Ommålning av plåttaket.	ATA
1986-87	Invändig ombyggnad och restaurering. Isolering av valv från ovansidan. Invändig kalkning av väggar och målning av valv (med Nordsjö inomhusacrylat). Nytt altare, fristående från östra väggen. Altaret ritat av Uno Söderberg. Korgolvet ombyggt. Södra korbänken bortflyttad. Underbyggnader med toaletter, väntrum och kapprum under läktaren. Handikappramp vid västra ingången med handledare i rostfritt. Återinvigning 28.5 1987.	ATA
1992	Minneslund på kyrkogården (begravningsplatsen). Arkitekt: Sven Fast.	ATA
1993-94	Omläggning av plåttak på långhus och kor.	ATA
1997- 2003	Putslagning och utvändig ommålning av Skogs kyrka samt upprustning av befintlig ytvattensdränering. Äldre lagningar av kalkcementbruk knackades bort och ersattes av kalkbruk.	Box 2005